

ДЪРЖАВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

ДЪРЖАВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

излиза

за сега три пѣти въ седмицата: вторникъ, четвъртъкъ и сѣбота.

Годишна цѣна на »Държавенъ Вѣстникъ«

за във Княжеството е 16 лева, за по вънъ заедно съ пощенскитѣ разноси 30 лева.

ЗА ВСѢКАКВИ ПУБЛИКАЦИИ

се плаща

за 1 редъ въ стълбецъ отъ половинъ страница 30 стотинки.

Писма за абонаменти и публикации

и всичко, що се отнася до Държавенъ Вѣстникъ, се испраща до Администрацията му.

Год. VII.

СОФИЯ, четвъртъкъ 14 февруарий 1885 год.

Брой 15.

ОФИЦИАЛЕНЪ ДѢЛЪ.

По Министерството на Финанситѣ.

Указъ

№ 23.

НИЙ АЛЕКСАНДРЪ I.

Съ Божия милость и народната воля

Князь на България

Прогласяваме:

I. Народното Събрание прие, Ний утвърдихме и утвърдяваме слѣдующий

ЗАКОНЪ

за Върховната Смѣтна Палата.

ГЛАВА I.

за устройство на Върховната Смѣтна Палата

Чл. 1. Върховната Смѣтна Палата е учредена съ цѣль:

а) да провѣрва отчетитѣ относително държавнитѣ приходи и разноси, които ѝ се представляватъ ежегодно, заедно съ всички приходо-расходни документи отъ разнитѣ отчетници по парична часть;

б) да провѣрва отчетитѣ по вещественна часть, които ѝ се представляватъ отъ завѣдующитѣ на складоветѣ съ правителствени материали;

в) да провѣрва отчетитѣ, които касперитѣ на градскитѣ общински управления сж задължени да ѝ представляватъ направо съгласно съ закона за общинскитѣ управления;

г) да се произнася върху ащелативнитѣ жалби на касперитѣ въ ония общински управления, които поради незначителността на приходитѣ и разно-

скитѣ си представляватъ отчетитѣ си за провѣрка въ окръжнитѣ съвѣти, съгласно съ закона за общинскитѣ управления;

д) да провѣрва отчетитѣ на касперитѣ при архиерейскитѣ духовни съвѣти, които сж обязани да ѝ представляватъ съгласно съ екзархийскитѣ уставъ;

е) да провѣрва отчетитѣ на касперитѣ на всички общественни, благотворителни и други учреждения, които специалнитѣ закони или уставы ги задължаватъ да ѝ представляватъ;

ж) да излага въ особенъ докладъ до Народното Събрание резултатитѣ отъ сравнението на представитѣ отъ отчетницитѣ смѣтки съ публикуванитѣ изложения на Финансовото Министерство по изпълнението на бюджета;

з) да се произнася правилно ли е изпълняванъ всѣки бюджетъ; а сжщо да искава мнѣнието си върху преобразуванята и подобренията на държавното и общественно счетоводство.

Чл. 2. Върховната Смѣтна Палата състои отъ единъ председателъ, шесть съвѣтника, шесть първоклассни докладчика, шесть второкласни докладчика, шесть третокласни докладчика, единъ секретарь, единъ подсекретарь, единъ регистраторь, единъ архиварь, единъ помощникъ архиваря и нуждното число писари и разсилни.

Чл. 3. Председателя и съвѣтницитѣ се назначаватъ съ указъ отъ Негово Высочество по доклада на председателя на Министерскитѣ Съвѣтъ, а се отчисляватъ по исказано недовѣрие отъ страна на правителството или на Народното Събрание; но и въ двата случая по рѣшението на послѣдното т. е. на Народното Събрание.

Чл. 4. Докладчикитѣ, секретаря, подсекретаря, регистратора, архиваря и помощникъ-архиваря,

се назначаватъ съ указъ отъ Негово Височество по докладъ на Финансовия Министръ и по пред- ставлението отъ предсѣдателя на палатата.

Чл. 5. Писаритѣ и разсилнитѣ се назначаватъ и уволняватъ съ приказъ отъ предсѣдателя на палатата.

Чл. 6. Докладчицитѣ, секретаря, помощникъ-секретаря, регистратора архиваря, помощникъ-архиваря, се уволняватъ отъ длъжность съгласно съ общия законъ за чиновницитѣ.

Чл. 7. Предсѣдателя и съвѣтницитѣ на палатата трѣбва да иматъ най-малко тридесетъ а секретаря най-малко двадесетъ петъ годишна възраст.

Чл. 8. За предсѣдатель на палатата може да се назначаватъ бивши Министри и лица които да сж служили най-малко двѣ години като съвѣтници въ палатата, като главни секретари или началници отдѣления при Министерствата.

Чл. 9. За съвѣтници въ палатата се назначаватъ лица, които иматъ поне сръдно образование и сж служили най-малко двѣ години, като първокласни докладчици въ палатата, като главни счетоводители, главни контролери, ревизори, и старши подначалници при Министерствата или като контролери при I-во класни ковчежничества.

Чл. 10. За второ и третокласни докладчици въ палатата се назначаватъ лица, които сж свършили наймалко петъ гимназиални класа, и сж прослужили поне една година като контролери при нѣкое второкласно или третокласно ковчежничество, секретари и оцѣнители при нѣкое второ-класно или третокласно митница и като третокласни финансови чиновници.

За първокласни докладчици може да се назначаватъ направо лица, които сж прослужили поне двѣ години като контролери при Министерствата като счетоводители при разнитѣ Министерства, като контролери при телеграфопощенското управление, като първокласни и второкласни финансови чиновници, и като второкласни и третокласни ковчежници и контролери, като секретари и оцѣнители при първокласнитѣ митници, като началници на първокласнитѣ и второкласнитѣ телеграфо-пощенски станции.

Чл. 11. Докладчицитѣ може да се повишаватъ постепенно отъ единъ класъ въ други, когато се опраздни нѣкое мѣсто, като се взема въ внимание способността дѣятелността и поведението на докладчика.

При еднакви способности, дѣятелность и поведение, повишава се онзи отъ докладчицитѣ, който е прослужилъ по-дълго време.

Ни единъ докладчикъ обаче не може да премине отъ единъ класъ въ другъ, ако не е прослужилъ въ по-долния класъ поне една година.

Чл. 12. Заплатата, която получава всѣки отъ служащитѣ въ палатата, се опредѣля въ специалния законъ за заплатитѣ на чиновницитѣ, и потрѣбната за това сума се предвижда ежегодно въ разносния бюджетъ на Княжеството.

Чл. 13. Предсѣдателя, съвѣтницитѣ, докладчицитѣ и секретаря на палатата, не могатъ да бждатъ представители въ Народното Събрание, нито да занимаватъ друга нѣкоя служба. Тѣ не могатъ да се занимаватъ съ търговия или каквато и да е индустрия, било сами лично, било чрезъ втори лица, нито да взематъ прямо или косвенно участие въ предприятия за правителствена, обществена, или частна нужда.

Чл. 14. Предсѣдателя и съвѣтницитѣ не могатъ да бждатъ роднина по-между си до четвърти поясъ, нито пакъ може да разискватъ върху смѣткитѣ на отчетници, които имъ сж сродници, или въ които смѣтки сж сами заинтересовани.

Чл. 15. Предсѣдателя е най-стария отъ служащитѣ въ палатата; той слѣди за добрия вървѣжъ на палатата и слѣди щото всички служащи да исполняватъ точно възлагаемитѣ тѣмъ обязанности.

Чл. 16. Предсѣдателя на палатата има право, когато намира за необходимо, да приканва съвѣтницитѣ и другитѣ служащи на занятие и извън работнитѣ часове, както и въ неприсѣтственитѣ дни.

ГЛАВА II.

За обязанноститѣ на секретаря.

Чл. 17. Секретаря е началникъ на канцелярията въ палатата. Той води всичката преписка, надзирава за правилното държане на разнитѣ регистри, а особено регистра за засѣданията на палатата.

Чл. 18. Секретаря е обязанъ да съхранява подлиннитѣ постановления, да испраща преписитѣ отъ тѣхъ по принадлежность и да пази всички документи, които му се повѣржаватъ.

Чл. 19. Смѣткитѣ, които се испращатъ въ палатата отъ отчетницитѣ, се регистриратъ подъ надзора на секретаря по реда на постѣпването имъ и се номероватъ.

Чл. 20. Секретаря надзирава съхраняването на архивитѣ; завѣржава преписитѣ и извлѣченията отъ разнитѣ актове, които би му се поискали отъ всѣко интересуеще се лице или учреждение.

Чл. 21. Строго е запретеено на секретаря да изважда книжа изъ архивитѣ, освѣнъ въ случай

когато нѣкои документи се поискатъ писмено отъ съдилище или отъ Финансовото Министерство.

Чл. 22. Въ послѣдния случай палатата постановява, да ли трѣбва да се предадѣтъ исканитѣ документи. За испрацанитѣ въ съда или въ Министерството документи се съставлява списъкъ въ два екземпляра, отъ които една се запазва въ архивата, а другия се прешива къмъ дѣлото, което се препаца по принадлежностъ, провонизано, прелистено, завѣрено и подпечатано съ печата на палатата.

ГЛАВА III.

За : засѣданията на Върховната Смѣтна Палата.

Чл. 23. Върховната Смѣтна Палата има двѣ отдѣления. Въ всѣко отдѣленіе засѣдаватъ три съвѣтника подъ предѣтелството на предѣтеля на палатата. Когато послѣдний отсутствува илии предѣтелствува въ едно отъ отдѣленията, ако и двѣтѣ засѣдаватъ едноврѣменно, замѣства го най-старий по назначение.

Чл. 24. Засѣданията на отдѣленията се считатъ законни, когато присѣтствуватъ поне двама съвѣтници и предѣтеля или трима съвѣтници, отъ които една изпълнява предѣтелска длъжностъ.

Чл. 25. Всѣко едно отъ отдѣленията на палатата има право да издава постановления върху смѣткитѣ на отчетницитѣ.

Чл. 26. Двѣтѣ отдѣления заедно съставляватъ общото събрание на палатата.

На общото събрание се възлага: 1-во да разгледева и одобрява годишнитѣ доклади, които палатата поднася на Народното Събрание; 2-ро да се произнася за отдаването подъ съдъ на нѣкой отчетникъ, когато се възбуди отъ отдѣленията обвинение за подлогъ, фалсификация или злоупотреба съ пари; 3-то да представлява за а назначение или отчисление означенитѣ служащи въ чл. 4 отъ настоящия законъ, и 4-то да се произнася за дѣла и въпроси, касаючи се до нейната компетенция и вътрѣшното ѝ устройство.

Чл. 27. Засѣданията на общото събрание се считатъ законни, когато присѣтствуватъ повечето отъ половината членове и предѣтеля.

Чл. 28. Общото събрание на палатата се свиква отъ предѣтеля, когато той намира за необходимо, а отдѣленията засѣдаватъ най-малко еднаджъ въ недѣлата, въ опредѣленитѣ по общо съгласие дни и часове.

Извънъ опредѣленитѣ дни предѣтеля има право да свиква извънредни засѣдания, колкото и когато намѣри за необходимо.

Заблѣжка. Смѣтната Палата е длъжна да предѣства всѣка сессия на Народното Събрание: 1-во числото на засѣданията на общото събрание; 2-ро числото на засѣданията на отдѣленитѣ събрания; 3-то числото на протоколитѣ държани въ горнитѣ засѣдания, и 4-то числото на работнитѣ часове.

Чл. 29. Секретаря е дѣловодителъ въ засѣданията на палатата и има само съвѣщателенъ гласъ.

Кога отсутствува секретаря замѣства го помощника му или единъ отъ докладчицитѣ по оказаніето на предѣтеля.

Чл. 30. Въ засѣданията на палатата въпроситѣ се рѣшаватъ по вишегласие. Кога гласовѣтъ се раздѣлятъ по равно число, приема се онова мнѣние за което се произнесе предѣтеля.

Чл. 31. Всѣки съвѣтникъ при подаване гласа си е длъженъ да искаже мотивитѣ, на които основа мнѣнието си.

Чл. 32. Предѣтеля събира гласовѣтъ, като почне отъ най-младия членъ по служба.

Чл. 33. Рѣшенията на Върховната Смѣтна Палата се записватъ въ специаленъ регистръ. Като се прочете и одобри рѣшеніето, подписва се отъ предѣтелствующий засѣданіето, и отъ присѣтствующитѣ на засѣданіето съвѣтници и се подписва отъ секретаря.

Чл. 34. Всѣки съвѣтникъ, който не е съгласенъ съ приетото по вишегласие рѣшение, ако остане при особено мнѣние и не пожелае да подпише протокола, длъженъ е да изложи писмено въ петъ-дневенъ срокъ особенното си мнѣние заедно съ всички необходими за подкрѣпленіето му мотиви. Туй мнѣние се прилага къмъ протокола на засѣданіето.

ГЛАВА IV.

За начина на провѣрваніето и обсъжданіето на отчетитѣ и документитѣ.

Чл. 35. Всички отчетници натоваряни съ прибиранието и расходваніето на държавнитѣ сумми и материали, както и всички касиери на общественни, благотворителни и други учреждения, които специални закони поставятъ подъ контрола на Върховната Смѣтна Палата, сж задължени да ѝ представляватъ ежегодно отчетъ за операциитѣ си.

Чл. 36. Начина и срока на приготвеніето и представеніето отчетитѣ; документитѣ, които трѣбва да ги придружаватъ, и указаніята, що се налагатъ върху неисправнитѣ отчетници, сж опредѣлени въ специалнитѣ закони и правилници относително съ етоводството на разнитѣ правителствени, общественни и благотворителни учрежде-

ния, които сж поставени подъ контрола на Върховната Сметна Палата.

Чл. 37. Ако отчетника не е могълъ да приготви и представи до опредѣления срокъ отчета си, трѣбва да иска съ време отъ Министерството, чрезъ което го представлява, да се продължи срока, което го продължава, ако намѣри уважителни мотивитѣ за окъсяването.

Чл. 38. Прадѣдателя распредѣля между съвѣтниците и докладчицитѣ отчетитѣ и документитѣ за провѣряване.

Той има право за по-успѣшното и бързо дѣйствие на палатата, да опредѣля въ извѣстни случай срока, въ който нѣкои сметки трѣбва да сж прегледани.

Чл. 39. Единъ и сжщия съвѣтникъ или докладчикъ не може да провѣрява наредъ отчетитѣ на сжщия отчетникъ за двѣ бюджетни упражненія.

Чл. 40 Съвѣтника или докладчика, който захваща да провѣрява нѣкой отчетъ, длъженъ е да се увѣри:

1) останало ли е да дължи отчетника отъ истеклата година, и ако е останало, задълженъ ли е напълно съ остатъка;

2) всички приходи събрани ли сж на основание законитѣ и внесени ли сж въ съкровището напълно;

3) всички расходи направени ли сж редовно и съгласно съ сжществующитѣ закони;

4) при харчението на разрѣшенитѣ за расходъ сумми, съблюдавани ли сж интереситѣ на хазната;

5) всички приходи и расходи подкрѣпени ли сж съ надлѣжнитѣ оправдателни документи;

6) сборовѣтѣ добрѣ ли сж събирани;

7) нѣма ли нѣгдѣ сумми, които да не сж потѣжнили въ хазната, или да не сж употребени за каквото сж предназначени;

8) Остава ли и колко длъженъ отчетника за слѣдующата година.

Чл. 41. Съвѣтниците и докладчицитѣ могатъ да изискватъ отъ отчетниците нуждитѣ обяснения за изучаване на провѣряванитѣ отчети и документи. Преписката за това се води посредствомъ секретаря.

Чл. 42. Въ извънредни случаи палатата има право да повиква, щото нѣкои отчетници да се явяватъ лично, за да даватъ обяснения. Въ подобни случаи палатата се обръща къмъ Министерството подъ вѣдомството на което се намира отчетника. Ако лицето не е на длъжностъ, повиква се чрезъ обржжний управителъ въ окръга на който обитава.

Чл. 43. На всеки повикванъ за лични обяснения отчетникъ, хазната е обязана да плаща нѣтни и дневни пари въ размѣръ, какъвто му се е слѣдвало въ врѣмето, когато е представилъ отчета ся.

Чл. 44. Ако съвѣтника или докладчика при разгледване отчета намѣри нередовности и неясности, които не позволяватъ да се провѣри както трѣбва, той извѣстява за това незабавно прадѣдателя. Послѣдний като се увѣри въ казването на съвѣтника или докладчика, заповѣдва да се повърне чрезъ надлѣжното мѣсто на отчетника отчета заедно съ документитѣ, като му се опредѣли срокъ, до който трѣбва да представи другъ ясенъ и редовенъ отчетъ.

Чл. 45. Ако съвѣтника или докладчика при провѣряването отчета намѣри нѣкои основни доказателства за злоупотребление, или пакъ открие дефицитъ, който надминава гаранцията на отчетника, увѣдомява незабавно прадѣдателя, за да предложи въпроса на разглеждане въ общо събрание на палатата и ако послѣдното признае съобщението на съвѣтника или докладчика основно, съобщава на Финансовото Министерство, за да вземе мѣрки:

1) да се осигори длъжимата отъ отчетника сумма чрезъ движимитѣ му и недвижими имущества и чрезъ гарантитѣ;

2) да се отстрани отъ длъжностъ отчетника

3) да се възбуди сждебно преслѣдване, ако има нужда.

Чл. 46. Ако отчетника не обезпечи доволно злоупотребената сумма или оказавши се дефицитъ, Финансовото Министерство има право да го тури подъ полицейски надзоръ.

Полицейската власть, отъ която се поиска това, трѣбва незабавно да го извърши.

Чл. 47. Въ случай че отчетника е военно лицъ, Финансовото Министерство се обръща за надзора до надлѣжната военна власть, която е длъжна да испълни исканието.

Чл. 48. Отстраняването отъ длъжностъ на отчетника се извършва отъ Финансовия Министъръ въ споразумѣние съ Министра подъ вѣдомство на който се намира отчетника.

Чл. 49. Сждилищата, къмъ които се отнее Финансовото Министерство за обезпечение хазната, въ случай на злоупотребление или дефицитъ, сж длъжни незабавно да наложатъ запоръ върху всички недвижими имущества на отчетника, както и въ ония движими имущества, които съгласно съ законъ може да се усвояватъ. Запора може да трѣ

до като палатата издаде постановлението си върху отчетта на отчетника.

Чл. 50. Малкитъ грѣши и неправилности, които съвѣтника или докладчика изнамѣри въ отчета, се бѣлѣжатъ едно по едно и слѣдъ като прегледа цѣлия отчетъ предава ги на председателя въ едно изложение заедно съ извѣстие, че предадения нему за разглеждане отчетъ и документи сж провѣрени и разгледани всестранно.

Чл. 51. Всѣки прегледанъ отъ докладчикъ отчетъ, както и забѣлѣжитъ му, се предаватъ отъ председателя на единъ отъ съвѣтниците, за да се увѣри, да ли докладчика го е провѣрилъ основно.

Чл. 52. Съвѣтника комуто се възложи провѣрката на докладчиковото дѣло е длъженъ:

1) да се увѣри, да ли докладчика е провѣрилъ самъ лично възложенитъ нему отчетъ и документи;

2) да сравни нѣколко точки отъ провѣрения отчетъ съ документитъ и други книжа, които сж служили при провѣрката, за да се увѣри, да ли докладчика е извършилъ редовно и точно провѣрката;

3) да разгледа, да ли сж основни забѣлѣжитъ на докладчика по провѣрения отчетъ.

Чл. 53. Ако съвѣтника намѣри нѣкои нередности, които даватъ поводъ за съмнѣние, че отчетта и документитъ не сж провѣрени внимателно отъ докладчика, извѣстява за това на председателя, който възлага на други докладчикъ да провѣри отново отчетта.

Чл. 54. За невнимателно и несправно провѣряване на отчетитъ и документитъ, докладчицитъ се наказватъ дисциплинарно, съгласно съ закона за чиновницитъ.

Чл. 55. Ако назначения съвѣтникъ да провѣри работата на докладчика намѣри, че послѣдния е извършилъ точно провѣрката и не се срѣщатъ никакви погрѣшки и нередности, съобщава за това на председателя, и внася въ надлѣжното отдѣление дѣлото за окончателно разрѣшение.

Чл. 56. Отдѣленията на палатата разглеждатъ докладитъ на съвѣтниците или докладчицитъ върху провѣряванитъ отъ тѣхъ отчети и документи и издаватъ формални постановления върху всѣки.

Чл. 57. При разглежданieto докладитъ на докладчицитъ послѣднитъ иматъ право да присѣтствуватъ въ засѣданieto съ съвѣщателенъ гласъ, за да даватъ необходимитъ по провѣрката обяснения.

Чл. 58. Постановленията на палатата се издаватъ въ името на Негово Высочество царствующий Князь.

Оригиналитъ се подписватъ отъ председателя и съвѣтницитъ, които сж участвували въ засѣданieto, а се приподписватъ отъ секретаря.

Преписитъ се подписватъ само отъ председателя и приподписватъ отъ секретаря.

Чл. 59. Ако съвѣтника при провѣряването работитъ на докладчика открие нѣкое злоупотрѣбление или дефицитъ въ отчетта и документитъ на отчетника, той съобщава незабавно на председателя, за да се взематъ оказанитъ въ чл. 45 мѣрки.

ГЛАВА V.

За постановленията на Верховната Сметна Палата и обжалованието имъ.

Чл. 60. Първитъ постановления на палатата биватъ окончателни или приврѣмenni. Окончателни постановления се издаватъ, ако палатата намѣри всички отчети и документи на отчетника правилни и редовни и го обявява за издълженъ предъ хазната, или че има да взема отъ нея.

Приврѣмenni постановления сж ония, които съдържатъ каквито и да било неправилности относително отчетта и документитъ на отчетника.

Чл. 61. Окончателното постановление се испраща на отчетника като документъ за освобождаването му отъ всекаква по нататъшна отговорностъ предъ хазната, относително провѣрения му отчетъ, или да може да изиска чрезъ Финансовото Министерство длъжимата нему отъ хазната сума.

Чл. 62. Приврѣмenniитъ постановления на палатата се испращатъ до окръжнитъ управители, или околийскитъ началници въ околийскитъ градове, най-късно въ расстояние на единъ мѣсець отъ като сж издадени; а окръжния управител или околийски началникъ ги предава подъ расписка на отчетницитъ най-късно въ продължение на седемъ дни. Распискитъ се препащатъ незабавно въ палатата.

Забѣлѣжка. До като се приспособятъ законитъ и правилницитъ, въ които се опредѣлятъ отговорнитъ предъ палатата отчетници, както и отчетитъ и документитъ, които трѣбва да ѝ представляватъ, палатата има право, безъ да издава приврѣмenni постановления да изисква отъ надлежнитъ лица чрезъ обикновенна преписка било доставянието на обяснения и недостающи документи, било повръщанieto на неправилно получени или израсходвани сумми, било исправлението на разни опущения.

Чл. 63. Отговорнитъ лица сж длъжни да изпълнятъ изискваното въ приврѣмennото постановление или съ простата преписка на палатата въ продължение на два мѣсеца, отъ като сж ги по-

лучили, или да испратятъ въ палатата писменни обяснения върху постановенитѣ отъ нея неправилности, дефицитъ, липса на документи и пр. Минне ли два-мѣсечния срокъ, палатата издава окончателно постановление срещу отчетника, което испраща въ Финансовото Министерство, за да вземе надлѣжнитѣ за изпълнението му мѣрки.

Чл. 64. Окончателнитѣ постановления на палатата се испращатъ по сѣщии начинъ, както се оказва въ чл. 62, отъ Финансовото Министерство чрезъ сѣдебнитѣ или полицейски пейстави до съответствующитѣ отчетници. Окончателнитѣ постановления подлежатъ на предварително изпълнение.

Чл. 65. Окончателнитѣ постановления може да се обжаловатъ предъ касационния сѣдъ, въ течение на три мѣсеца отъ получаванieto имъ, само ако отчетника намѣри, че палатата е нарушила нѣкоя формалност или законъ при провѣрвяването на отчета и документитѣ му или при издаването на постановлението. При касационната жалба се прилага и самото постановление на палатата.

Чл. 66. Касационний сѣдъ, слѣдъ като разгледа жалбата на отчетника, ако я намѣри основателна, кассира постановлението на палатата и ѝ го повръща за разглеждане отъ ново. Повторното разглеждане не може да се извършва отъ оня съвѣтникъ или докладчикъ, който е направилъ първата провѣрка, нито пакъ отъ сѣщото отдѣление, което е издало постановлението.

Чл. 67. Ако палатата поддържи първото си постановление, съобщава мотивитѣ си на Касационния сѣдъ, който въ общо засѣдание се произнася окончателно върху касационната жалба на отчетника.

Чл. 68. Всеки отчетникъ има право да заяви писмено на палатата, да разгледа отново отчета и документитѣ му, ако слѣдъ изпълнението на окончателното ѝ постановление, той е открилъ въ смѣткитѣ си нѣкои погрѣшки, или пакъ е изнамѣрилъ документи, които му сѣ липсвали. Въ такъвъ случай при писменната си просба отчетника е длъженъ да приложи всичкитѣ документи или книжа, които му сѣ послужили за поводъ, да иска повторно преглеждане.

Чл. 69. Повторно преглеждане на нѣкои отчети или документи, върху които е издадено вече окончателно постановление, може да се извърши и по заявлението на всеки съвѣтникъ или докладчикъ въ палатата, ако при провѣрвяването на други нѣкои отчети или документи се изнамѣри, че въ по първия отчетъ или документи сѣще-

ствуватъ погрѣшки, опущения, преминаване на два пѣти една и сѣща сума или длъжност и др.

Чл. 70. Повторно прегледване на нѣкой отчетъ или документъ може да се иска само въ продължение на петъ години, отъ като е издадено окончателно постановление на палатата върху сѣщитѣ.

ГЛАВА VI.

За рапорта и вѣдомоститѣ на Върховната Смѣтна Палата.

Чл. 71. Върховната Смѣтна Палата излага ежегодно резултата отъ провѣрката на представенитѣ ней отчети отъ разнитѣ отчетници, слѣдъ като ги сравни съ обнародванитѣ отъ Финансовото Министерство главенъ отчетъ за финансовото положение на Княжеството и законопроекта за окончателното сключване на съответствующитѣ бюджети, които то е задължено да представлява на Народното Събрание, съгласно закона за отчетността по бюджета. При сравнението палатата обръща особено внимание върху слѣдующето:

1) има ли превишенъ нѣкой параграфъ отъ бюджета;

2) съблюдавани ли сѣ постановленията на закона за отчетността по бюджета. Резултата отъ сравнението се излага въ вѣдомостъ, които съдържатъ въ особни графи представенитѣ отъ Финансовото Министерство свѣдѣния по всеки параграфъ отъ бюджета и намѣренитѣ отъ палатата резултати слѣдъ провѣрката на разнитѣ отчети и документи.

Чл. 72. Вѣдомоститѣ на палатата излагатъ отдѣлно резултатитѣ по прихода и расхода отъ всеки бюджетъ презъ първата и втората година на провѣренното бюджетно упражнение.

Чл. 73. Вѣдомоститѣ на палатата, относително съгласието на предствитѣ отъ Финансовото Министерство изложения и намѣренитѣ отъ палатата резултати, се предшествуватъ отъ единъ докладъ, въ който се излагатъ всички неправилности, които палатата е заблѣжила по изпълнението на съответствующия бюджетъ, както и преобразуванята или подобренията, които намира за необходимо, да се въведѣтъ въ държавното или обществено счетоводство.

Чл. 74. Върховната Смѣтна Палата представява доклада си относително провѣренното бюджетно упражнение направо въ Народното Събрание. Тя е длъжна обаче да предаде на Финансовий Министръ преписъ отъ доклада и вѣдомоститѣ си найкъсно до 1 септемврий отъ годината, що иде слѣдъ сключването бюджетното упражнение. Фи-

наисовия Министръ слѣдъ като събере обясненията, които разнитѣ Министри намиратъ необходимо да даждѣтъ по поводъ на изложенитѣ въ доклада или въдомоститѣ на палатата неправилности или забѣлѣжки, распорежда се за отпечатванието имъ и ги представя въ най-близката сесия на Народното Събрание, за да се произнесе върху законопроекта за сключването на съотвѣтствующия бюджетъ.

Чл. 75. Начина за провѣрката на представяванитѣ въ Върховната Смѣтна Палата отчети и документи ще се опредѣли въ особенъ правилникъ, който слѣдъ одобрението отъ Финансовия Министръ, ще се поднесе за утвърждение на Негово Височество.

Чл. 76. Закона за устройството и общето управление на Смѣтната Палата отъ 8 февруарий 1883 година, както и правилника за вжтрѣшния роедъ на Смѣтната Палата утвърденъ съ указъ на Негово Височество отъ 1 юлий 1883 година, N№. 402, се отмѣняватъ съ приложението въ сила на настоящия законъ.

Горния законъ се вотира и прие въ настоящата форма отъ IV Обикновено Народно Събрание въ заседание му на 18 януарий 1885 год.

II. Заповѣдваме, щото тоя законъ да се облече съ Държавний Печатъ, обнародва въ „Държавенъ Вѣстникъ“ и да се тури въ дѣйствиe.

III. Исполнението на тоя указъ възлагаме на Наштъ Министръ на Финанситѣ.

Издаденъ въ Нашата Столица София на 30 януарий 1885 година.

На първообразното съ собствената рѣка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО написано:

Александръ.

Приподписаль:

Министръ на Финанситѣ: Каравеловъ.

На първообразното приложенъ Държавний Печатъ, регистрирано на 4 февруарий 1885 година подъ № 64.

Подписаль: Министръ на Правосъдието и Пазителъ на Държавний Печатъ: В. Радославовъ.

Указъ

№ 14.

НИЙ АЛЕКСАНДРЪ I.

Съ Божия милость и народната воля
Князь на България

Прогласяваме:

I. Народното Събрание прие, Ний утвърдихме и утвърждаваме слѣдующий

ЗАКОНЪ

ЗА НОТАРИУСИТЪ И ЗА МИРОВИТЪ СЪДИИ,
които извършватъ нотариални дѣла.

ГЛАВА I.

За назначаване нотариуситѣ на длъжностъ и тѣхнитѣ обязанности.

Чл. 1. За извършване и засвидѣтелствование на всекакви актове за продажба, за наемане, за залагане, за дарение и пр. назначава се при всеко окръжно съдилище по единъ нотариусъ.

Забѣлѣжка. Въ градоветѣ и селата, гдѣто има само мирови съдии, послѣднитѣ изпълняватъ обязанноститѣ на нотариуса, на основание постановленията въ настоящия законъ.

Чл. 2. Нотариуситѣ се назначаватъ съ указъ отъ Князя, по представление отъ Министра на Правосъдието. По чинъ тѣ сж равни съ членоветѣ на второстепеннитѣ окръжни съдилища, но не се считатъ за членове на съдилищата.

Чл. 3. За нотариуси могатъ да се назначаватъ само български подданници, които сж на възраст по-горѣ отъ 25 години, иматъ срдно образование, или сж служили като мирови съдии, секретари при окръжнитѣ съдилища или съдебни пристави не по-малко отъ двѣ години.

Чл. 4. Не могатъ да се назначаватъ за нотариуси лица, които сж лишени, съ съдебна присѣда, отъ граждански и политически права, признатитѣ за фалити и несостоятелни длъжници, осъденитѣ на тъмниченъ затворъ за повече отъ 6 мѣсеца, освѣнъ за престжления по печата и политически престжления, и находящитѣ се подъ слѣдствия за злодѣяние и престжления, които се наказватъ съ затворъ.

Чл. 5. Преди да встъпи въ длъжностъ, нотариусътъ, въ открито заседание на съдътъ и въ присѣтствието на цѣлия му съставъ полага слѣдующата клетва:

„Кълж се въ името на Бога Всемогщаго, да бждж вѣренъ на Негово Височество Българский Князь, да пазя свято и ненарушимо Конституцията и законитѣ на Княжеството, да изпълнявамъ честно и добросѣвѣтно обязанноститѣ си по службата, която ми се повѣрява и всечкитѣ правила, распоредания и поржчения, които се отнасятъ до тия мои обязанности, да не превишавамъ властта, която ми е дадена и да не причинявамъ умнишлено никому вреди и загуби, да пазж тайна по дѣлата, които ми се повѣряватъ и поржчаватъ за извършване въ кръга на моитѣ обязанности, като помнж, че за всечко азъ съмъ длъженъ да да-

вамъ отчетъ предъ закона и предъ Божий съдъ. Богъ да ми е на помощъ, Аминъ“.

Чл. 6. Всеки нотариусъ, щомъ встъпи въ длъжностъ, длъженъ е да представи въ съдилището, при което е назначенъ, изискуемата гаранция въ размѣръ, какъвто е опредѣленъ отъ закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ. Мировий съдия, който извършва нотариални дѣла, не е длъженъ да представи гаранция.

Чл. 7. Ако гаранцията на нотариуса се ищери напълно или отъ части поради злоупотребления, или пакъ поръчителътъ му престане да отговаря за него, — той се отстранява отъ длъжностъ, чрезъ приказъ отъ Министра на Правосъдието, до гдѣто внесе новъ залогъ или представи новъ поръчителъ. Ако за една недѣля отстраненый нотариусъ не даде нова гаранция, отчислява се отъ длъжностъ.

Чл. 8. Нотариуситѣ изпълняватъ обязанности си само въ предѣлитѣ на окръга на тоя съдъ, при който се нахождатъ, а така също и мировитѣ съдии извършватъ нотариални дѣла само въ предѣлитѣ на околитѣ имъ. Актъ, извършенъ отъ тѣхъ въ друго окръжие, или въ друга околия, нѣма сила на нотариаленъ актъ.

Чл. 9. Всеки нотариусъ има свое писалище при съдилището, или вѣнъ отъ него, нѣ въ същия градъ, съ единъ секретаръ, разсиленъ и нѣколко писци, числото на които се опредѣля отъ председателя на съдилището споредъ нуждата.

Чл. 10. Секретаритѣ при нотариуситѣ се назначаватъ съ приказъ отъ Министра на Правосъдието, по представление отъ председателя на окръжний съдъ, а писцитѣ се назначаватъ съ приказъ отъ председателя на съдѣтъ.

Чл. 11. Всички извършени нотариални дѣла нотариусътъ, а така също и мировий съдия, съ длъжни да държатъ въ тайна, съ исключение на указанитѣ отъ закона случаи. За неупазване на това правило тѣ се предаватъ на съдъ за предаване тайни по служебнитѣ дѣла.

Чл. 12. За прилагане върху издаваемитѣ отъ нотариуса актове и всекакви книжа, той има печать съ изображение на държавний гербъ и съ каписъ наоколо: „печать на нотариуса при единой окръженъ съдъ“. Отпечатъкъ отъ печата и листъ съ подписъ на нотариуса се пази въ архивата на съдѣтъ за сравняване издаваемитѣ отъ него преписи отъ актоветѣ и други книжа.

Чл. 13. Нотариуситѣ, а така също и мировитѣ съдии, които извършватъ нотариални дѣла,

съ длъжни да държатъ и водятъ точно и ясно слѣдующитѣ книги: 1) регистръ за означаване всичкитѣ въобще извършени отъ тѣхъ актове, протести и засвидѣтелствувания, а така също и залвенитѣ у тѣхъ заемни обязательства и договори; 2) актова книга за внасяние въ нея напълно извършенитѣ по нотариаленъ редъ актове за разнитѣ имоти, освѣнъ за проданѣта и залаганитѣ на недвижими имоти; 3) запретителна книга, въ която се записватъ всекакъвъ родъ ограничения за право по распореджане на недвижитѣ имоти, по съобщенията, които имъ се правятъ отъ председателитѣ на съдилищата, отъ мировитѣ съдии и съдебнитѣ пристави; 4) квитанционна книга за записване на сбороветѣ, които тѣ взематъ за извършване и засвидѣтелствувание на актоветѣ; 5) общъ азбученъ указателъ за всичкитѣ извършени отъ тѣхъ актове и засвидѣтелствувания; 6) азбученъ указателъ за имотитѣ, които съ записани въ запретителната книга, и 7) вѣдомость за всичкитѣ находящи се у тѣхъ нотариални документи за пазение. Всички тия регистри и книги се испращатъ на нотариуситѣ преброени, провървени и подпечатани съ печата на Министерството отъ Министра на Правосъдието, освѣнъ книгата за записване на сбороветѣ, която имъ се испраща отъ Министерството на Финанситѣ. За актоветѣ по предаване и залагане на недвижими имоти отъ Министерството на Правосъдието ще се изготвятъ покупателни и заложителни документи, напечатани въ графическа форма въ дубликатъ за издаване на всеки късь (парче) продаденъ или заложенъ имотъ, особень документъ.

Чл. 14. Въ регистритѣ празднитѣ мѣста трѣбва да бждатъ зачеркнати, а истриванията и междуреднитѣ приписвания, ако не съ завѣрени съ подписитѣ на лицата, които съ се подписали, че съ получили преписи, считатъ се за недѣйствителни.

Чл. 15. Регистритѣ на нотариуситѣ съдържатъ петъ стълбове, въ които се внася: 1) броя на дѣлата, като се почнува отъ първото число на всека година; 2) числото, мѣсецътъ и годината, въ които се извършил актътъ или засвидѣтелствуванието; 3) името, презимето, прѣкорътъ, званнето, родината и мѣстожителството на лицата, за които е извършенъ акта или засвидѣтелствуванието, или е направенъ протестъ; 4) означение съдържанието на акта и количеството на внесений сборъ за неговото извършване; 5) распискитѣ на лицата, на които е даденъ преписъ изъ актовата книга или отъ засвидѣтелствуванието съ записване името,

презимето, прѣкорътъ, званието и родината на получателятѣ.

Чл. 16. Запретителната книга има четири стълпоове, въ които се означава: 1) запретителната статия, съ означаване какво е запрещението на недвижимия имотъ т. е. да ли е заложенъ той, даденъ подъ наемъ, или е наложено на него запрещение за обезпечение искътъ на нѣкого и пр., и въ всичкитѣ случаи се означава точно недвижимия имотъ на собственика или владѣльца, лицето или имота (ако е той заложенъ срещу другъ иммотъ), въ полза на което се е приложила запретителната статия и основанията възъ които е тя приложена; 2) означаване лицето, на което е даденъ пренисъ отъ запретителната статия; 3) разрешителната статия, която състои въ забѣлѣжка за снимане на запора върху имота съ означаване основанията, въ силата на които е ставяла такава забѣлѣжка, и 4) означаване лицето, на което е даденъ пренисъ отъ разрешителната статия.

Чл. 17. Азбучний указателъ на недвижимитѣ имоти, които се намиратъ подъ запрещение, има два стълпа: единъ за означаване на имотитѣ, а другъ за забѣлѣжаване на врѣмето когато се е снело запрещението.

Чл. 18. Когато слѣдъ истичанието на годишната се свърши актовата книга, нотариусътъ, а така също и мировий съдия, който извършва нотариални дѣла, е длъженъ да я представи съ регистра и съ всички слѣдующи къмъ нея приложения, въ окръжний съдъ, като излага съ собственоръчния си подписъ, въ края на книгата, числото на съдържащитѣ се въ нея актове, а въ регистра — числото на статитѣ.

Чл. 19. Означенитѣ въ предишния членъ подписи се завѣриватъ отъ предсѣдателя на окръжний съдъ, който удостоверява правилността имъ съ свой подписъ и оставя книгитѣ и регистритѣ за казеніе въ архива.

Чл. 20. Финансовитѣ чиновници и ревизоритѣ иматъ право всекога да прегледватъ книгитѣ на нотариуситѣ и на мировитѣ съдии, по нотариалнитѣ дѣла, за записване сборовѣтъ, съгласно съ общитѣ правила за счетоводството и отчетността и по държавнитѣ приходи.

Чл. 21. Нотариуситѣ, а така също и мировитѣ съдии, не могатъ да държатъ въ каситѣ си въ никой случай, повече отъ хилядо лева. Шомъ се събере такъва сума тѣ незабавно сж длъжни да я внесжтъ въ мѣстното ковчежничество и по установеній редъ.

Чл. 22. Нотариуситѣ и мировитѣ съдии, които извършватъ нотариални дѣла, сж длъжни да пазятъ въ безопасно помѣщение и да държатъ въ цѣлостъ всичкитѣ актове и книги, а така също и печатитѣ си.

Чл. 23. Книгитѣ и производствата на нотариуситѣ, както и тия на мировитѣ съдии по нотариални дѣла, могатъ да се прегледватъ въ всеко врѣме отъ предсѣдателя на съдътъ или отъ одного отъ членоветѣ на тоя съдъ по поръчение отъ предсѣдателя.

Чл. 24. Нотариуситѣ сж длъжни шомъ постъпи у тѣхъ едно заявление за продажба на недвижимъ имотъ, за дарение, за залагане и въобще всекакъвъ договоръ за ограничение правото на собственост или на ползване отъ недвижимъ имотъ, незабавно и въ никой случай не покъсно отъ три дни да издадѣтъ нужния актъ. Мировитѣ съдии извършватъ тия актове въ опредѣленитѣ отъ вжтрѣшния имъ правилникъ часове.

Чл. 25. Нотариуситѣ сж длъжни всеки присѣственъ день да се нахождатъ въ своитѣ писалища не по-малко отъ шесть часове, опредѣлени съ утвърждение на окръжний съдъ, за които се обявява за всеобщо знание. Това също е длъженъ да прави и мировий съдия въ часовѣтъ, опредѣлени отъ вжтрѣшния му правилникъ, който се утвърждава отъ окръжния съдъ. Но засвидѣтелствованията на подписъ въ какъвто и да е актъ, както и извършването на протестъ за полици и взаимни обязательства, мировия съдия е длъженъ всекога, когато му се представятъ, да извършва, а така също да дава прениси и справки отъ актоветѣ въ часовѣтъ опредѣлени за такива дѣйствия отъ вжтрѣшния му правилникъ.

Чл. 26. Жалби срещу неправилнитѣ дѣйствия на нотариуситѣ, както и срещу ония на мировитѣ съдии, се подаватъ на тоя окръженъ съдъ, комуто сж тѣ подвѣдомствени. Жалбитѣ се подаватъ на самия нотариусъ или мировий съдия, които сж длъжни въ продължение най-много на три дни да ги испратятъ въ окръжния съдъ, отъ деня на подаванетоъ имъ, и окръжний съдъ, ако намѣри за нужно, извѣстива на тѣжачитѣ се лица, които сж участвували въ извършването на акта, за да присѣтствуватъ въ назначеній день, когато ще се разгледва жалбата имъ.

Забѣлѣжка. Споменжтитѣ въ тоя членъ жалби, както и ония за бавност, се подаватъ на проста хартия необлѣвена съ гербова марка.

Чл. 27. Срока за подаване жалба противъ дѣйствията на нотариуситѣ и мировитѣ съдии,

по нотариални дѣла се полага десетъ-дневенъ отъ дѣна на отказването на нотариуса или мировия сѣдия да извърши това дѣйствиѣ, зарадъ което се подава жалба.

Чл. 28. Противъ съдържанието на жалбата както нотариуса, така и мировий сѣдия иматъ право да подаватъ, когато я испращатъ въ сѣдѣтъ, свои обяснения. Тѣ сѣ длъжни да даватъ обяснения по жалби противъ дѣйствиата имъ и когато имъ се искатъ отъ предсѣдателя на сѣдѣтъ. Но тѣ не се призоваватъ и нѣматъ право да присѣтствуватъ въ сѣдѣтъ когато се разгледватъ тия жалби.

Чл. 29. Постановленията на окръжнитѣ сѣдилища по жалбитѣ, които сѣ подадени вслѣдствие на отказване за извършване актове, могатъ да се обжалватъ предъ надлежний апелативенъ сѣдъ въ растояние на десетъ дѣне отъ дѣна на съобщението преписъ отъ рѣшението. Ако съ рѣшението на сѣда е потвърдено дѣйствието на нотариуса или мировия сѣдия, който е извършилъ актъ или е направилъ засвидѣтелствуване, то, за да се унищожи силата на таклява актове или засвидѣтелствувания, трѣбва да се заяви искъ въ надлежното сѣдилище.

Чл. 30. За причиненитѣ отъ дѣйствиата на нотариуса или мировий сѣдия врѣди и загуби залява се искъ за възнаграждение въ тоя окръженъ сѣдъ, подъ вѣдомството на който се нахождатъ тѣ. За възбуждане искъ срещу нотариуса или мировия сѣдия за възнаграждение отъ вреди и загуби, по нотариални дѣла, особно разрѣшение не се иска.

ГЛАВА II.

За кръга и реда на дѣйствиата на нотариуса и за мировия сѣдия по извършването и засвидѣтелствуванието на актоветѣ.

Чл. 31. Всѣкакви актове за продаване-купуване недвижими имоти, за даване подъ залогъ (установяване на ипотеки) и изобщо за веѣко отчуждаване правото на собственостъ, или правото за ползуване отъ недвижимъ имотъ се извършватъ отъ нотариуса или мировия сѣдия, споредъ околията, въ която се намира недвижимий имотъ. За извършване на тия актове явяватъ се при нотариуса или сѣдията сами странитѣ лично или тѣхни законно опълномощени повѣренници.

Чл. 32. Договори, които опредѣлятъ имотнитѣ отношения между сърузи, тамъ гдѣто тия договори сѣ въ обичай, трѣбва да се извършватъ тоже отъ надлежний нотариусъ или мировий сѣдия.

Чл. 33. Договори за наемане къщя, стаи, магазини и всѣкакви други недвижими имоти въ градоветѣ и въ чъртата имъ, трѣбва да се утвърждаватъ отъ нотариуса или надлежний мировий сѣдия, дрогоаче такива договори подлежатъ на оспорване.

Чл. 34. Нито единъ актъ за продаване, даряване, за даване подъ залогъ и изобщо за отчуждаване правото на собственостъ или правото за ползуване отъ недвижимъ имотъ не може да стане, ако продавачтъ, независимо отъ документитѣ за правата които му принадлежатъ, не представи и свидѣтелство отъ надлежното общинско управление, че подлежащата недвижимостъ му принадлежи като собственостъ или че той има право да я владѣе и да се ползува отъ нея. Ако нѣма документи, свидѣтелството на общинското управление, слѣдъ обстоятелната му провѣрка, се счита за достаточна доказателство за правото върху имота.

Забѣлѣжка. Обстоятелствена провѣрка става чрезъ распитване най-малко трима свидѣтели, шривикани по указанията на странитѣ.

Чл. 35. Търговски сговори тоже се извършватъ отъ надлежний нотариусъ или мировий сѣдия, но извършването на тия сговори трѣбва да става споредъ правилата изложени въ търговския законъ.

Чл. 36. Всѣкакви други сговори, актове, подписи, удостовѣрения, освѣнъ горѣпоказанитѣ, могатъ да се извършватъ частно и да се представятъ за засвидѣтелствуване на нотариуса или на надлежний мировий сѣдия, ако странитѣ желажтъ. Преписи отъ цървообразнитѣ актове могатъ такожде да се представляватъ за засвидѣтелствуване на нотариуса или на мировий сѣдия.

Чл. 37. Въ всичекитѣ актове и засвидѣтелствувания, които се извършватъ отъ нотариуса и мировий сѣдия, трѣбва да бѣдатъ означени: 1) годината, мѣсеца и числото, а кога се изисва и часѣтъ на извършването; 2) окръжний сѣдъ или мировото сѣдилище, при което е извршенъ акта; 3) подписитѣ на договоряющитѣ се страни и на свидѣтелитѣ, и 4) подписа на нотариуса или мировий сѣдия, който е извършилъ актѣтъ.

Чл. 38. На издаваемитѣ отъ нотариуса или мировий сѣдия преписи, справки и засвидѣтелствования се прилага печатѣтъ на нотариуса или мировий сѣдия и се означава номера, подъ който актѣтъ или засвидѣтелствуванието сѣ записани въ регистра и врѣмето на издаването.

Чл. 39. Предиситѣ и засвидѣтелствуваниятъ, които сѣ писани на нѣколко листа, трѣбва да

бжджтъ провървени, преброени и скрѣпени отъ нотариуса или мировий сѣдия.

Чл. 40. При означаване на лицата, както въ актоветѣ и засвидѣтелствованията, така и въ подписитѣ трѣбва да бжджтъ записани и тѣхнитѣ и баащинитѣ имъ имена, презимената и мѣстожителствата имъ, така щото да нѣма съмнѣние за тѣхната тождественостъ.

Чл. 41. Самоличността на неизвѣстнитѣ на нотариуса или мировий сѣдия лица, които сж участвували въ извършването на акта или засвидѣтелствованиято, трѣбва да бжде засвидѣтелствуваана отъ двѣ грамотни познати тѣмъ лица безъ даа се отстраняватъ отъ това и роднинитѣ на неизвѣстното на нотариуса или мировий сѣдия лице. Удостоверението на самоличността трѣбва да бжде записано въ акта или засвидѣтелствованиято.

Чл. 42. Когато не е възможно да се увѣри въ самоличността на нѣкой отъ участвуванитѣ, които сж показани въ предидущий членъ, или когато за засвидѣтелствование самоличността нѣма повече отъ едно лице, нотариусътъ или мировий сѣдия споменува за това въ акта или въ засвидѣтелствованиято съ заблѣжка ималъ ли е други доказателства и свѣдѣния предъ видъ относително самоличността, какви именно, или не.

Чл. 43. На нотариуса или мировий сѣдия се заапрецава, подъ опасностъ на недѣйствителностъ, даа извършватъ актове или засвидѣтелствования, както отъ и на свое име, така сжщо отъ и на име на жена си, както и отъ и на име на свои и нейни роднини въ права линия безъ ограничение на степенитѣ, а въ побочна на роднини отъ първитѣ четири и по сватовство — въ първитѣ трѣ степени — а тѣй сжщо и на лицата, които се намиратъ у него подъ настояничество, които сж го осиновили или които е той осиновилъ. Въ тия случаи актоветѣ се извършватъ отъ единъ членъ на окръжний сѣдъ или мировъ сѣдия по назначение отъ председателтъ.

Чл. 44. Нотариусътъ или мировий сѣдия трѣбва да освѣнъ удостоверението въ самоличността на участвующитѣ въ извършването на акта или на тѣхнитѣ повѣреници да се удостовѣрятъ сжщо иматъ ли тѣ законна правоспособностъ отъ ония или на името на които трѣбва да се извърши акта.

Чл. 45. При извършването на всяки актъ трѣбва непременно да присѣтствуватъ двама свидетѣли, които да удостовѣрятъ дѣйствителното му извършване; тѣ сжщеврѣменно могатъ да удостовѣрятъ и самоличността на ония, които извършватъ акта.

Чл. 46. Свидѣтели при извършването на актоветѣ могатъ да бжджтъ само лица съвършеннолѣтни, да знажтъ да четжтъ и да пишжтъ на официалний языкъ и да сж извѣстни на нотариуса или на мировий сѣдия лично или по достовѣрно за тѣхъ засвидѣтелствование.

Чл. 47. Свидѣтели при извършването на актоветѣ, подъ опасностъ за тѣхната недѣйствителностъ, не могатъ да бжджтъ: 1) слѣпи, глухи, нѣми, безумни или слабоумни и луди; 2) които не знажтъ Българекий языкъ; 3) лицата, въ полза на които въ самий актъ се прави нѣкакво распоряждане, а така сжщо които се намиратъ съ тѣхъ или съ участвующитѣ въ акта или пъкъ самий нотариусъ или мировий сѣдия въ отношения, означени въ чл. 43 отъ настоящий законъ; 4) слугитѣ на нотариуса или мировий сѣдия, който извършва акта; 5) служащитѣ въ канцеларията на нотариуса, мировий сѣдия и окръжний сѣдъ, и 6) които сж поднадвали подъ такива наказания, чрезъ които имъ е отнето правото да бжджтъ свидетѣли.

Чл. 48. Ония, които желажтъ да извършатъ актъ, или представятъ готовъ проектъ отъ него, или ако желажтъ да бжде той извършенъ отъ нотариуса или мировий сѣдия, обявяватъ му за съдържанието и условията на предполагаемий актъ съ писмено заявление.

Чл. 49. Нотариуса или мировий сѣдия, като разгледа условията или проекта, длъженъ е да распита участвующитѣ въ акта: дѣйствително ли тѣ по добра воля желажтъ да го извършватъ и разбиратъ ли неговия смисълъ и значение.

Чл. 50. Преди извършването на акта нотариуса или мировий сѣдия е длъженъ да се удостовѣри: първо, че законитѣ не заапретяватъ извършването на таеъвъ актъ и второ, ако думата е за недвижимъ имотъ, че означения въ акта недвижимъ имотъ дѣйствително принадлежи на страната, която го отчуждава, или се съгласява за ограничение правото на собствеността.

Чл. 51. При удостовѣряването, че недвижия имотъ принадлежи на страната, която го отчуждава, нотариусътъ или мировий сѣдия се ржководи по чл. 34 отъ настоящий законъ. Независимо отъ това нотариусътъ или мировий сѣдия прави справки въ актовата и заапретителнитѣ книги за недвижимитѣ имоти.

Заблѣжка. При извършването на актове за отчуждаване недвижими имоти на мусульманитѣ, които сж се изселили изъ България презъ послѣдната Русско-Турска война и се връщатъ назадъ и при удостовѣряването, че тия имоти принадлежатъ тѣмъ, на нато-

риусътъ или мирови сѣдия, освѣнъ документитѣ, за които се споменува въ чл. 34 отъ настоящия законъ, трѣбва да бѣдѣтъ представени и сѣдебнитѣ рѣшения, чрезъ които тѣ сѣ утвърдени въ право на собственост или владѣние, и удостовѣрение отъ подлежащитѣ мѣста, че отчуждаемия имотъ нѣма никакви дългове нито на сиротскитѣ и земеделческитѣ касни, нито въ хазната. За обезпечение на частнитѣ истци, оня който извършва актоветѣ, е задълженъ да се справлява въ сѣда да ли не сѣ предявени на отчуждаемия имотъ нѣкои частни искове. За всяки предявенъ въ окръжния сѣдъ искъ по оспоренне собствеността на недвижимъ имотъ, ако послѣдний не се намира въ околията на сѣдалището на сѣдътъ, предсѣдателя съобщава за указаната цѣль на надлежний мировий сѣдия. Не се допуца продаване или залагане на недвижимъ имотъ, по който има препирня неразрѣшена окончателно и отъ Кассационний Сѣдъ, ако тя е достигнала до тамъ.

Чл. 52. Актоветѣ, извършванието на които е забранено отъ закона, а сѣщо и ония, въ съдържанието на които би се оказало нѣщо противно на законитѣ, които запазватъ реда на управлението, обществената нравственостъ или честта на частни лица, не могатъ да бѣдѣтъ приети отъ нотариуса или мировий сѣдия за извършване. Така сѣщо нотариуса или мировий сѣдия не може да приеме извършванието на ония актове, предметъ на които ще бѣде имотъ непринадлежащъ на страната, която го отчуждава или правото на разпореждане, което е изгубено за страната и не е представено отъ нея удостовѣрение отъ лицата, въ полза на които е станяло такова ограничение на правото на собствеността или на владѣнието за съгласието имъ на отчуждаванието му.

Чл. 53. При извършванието на актъ, въ който участвува лице, което не знае Българский языкъ и се обяснява на языкъ непонятенъ на нотариуса или мировий сѣдия, трѣбва да се вика преводчикъ.

Чл. 54. Въ проекта на акта, подиръ указанията предписани въ членове 31—36, а така сѣщо подиръ означаванието на свидѣтелитѣ (чл. чл. 44 и 45) и способа за удостовѣрението въ самоличността, както на тия послѣднитѣ, така и на участвуващитѣ въ акта лица, а равно и удостовѣрението, че имота принадлежи на отчуждающата го страна, съгласно съ 51 членъ излага се самото негово съдържание и се опредѣля кому трѣбва да се дадѣтъ преписи отъ актовата книга.

Чл. 55. Въ проекта на акта трѣбва да бѣде точно указано за всичкитѣ документи, които сѣ представени за извършванието му, както: за довѣреноститѣ, свидѣтелствата за самоличността и др. т., съ обяснение представени ли сѣ тѣ въ вървообразътъ или въ преписъ.

Чл. 56. Самитѣ документи или засвидѣтелствуваниитѣ тѣхни преписи се пазятъ у нотариуса или мировий сѣдия, като се означа въ тѣхъ годината, мѣсеца, числото и номера на оня актъ, къмъ който сѣ тѣ приложени.

Чл. 57. Нотариусътъ или мировий сѣдия прочита на странитѣ проекта на акта, като имъ обявява за количеството на слѣдующитѣ мита, които трѣбва да заплатятъ.

Чл. 58. Подиръ като изявятъ странитѣ, че сѣ съгласни съ изложението на акта и подиръ исплащанието на митата, проекта се внася въ актовата книга.

Чл. 59. Актоветѣ трѣбва да бѣдѣтъ писани чисто, а всичкитѣ въ тѣхъ сумми, числа, номера и срокове трѣбва да се означаватъ и съ слова.

Чл. 60. Праздни мѣста, поправки, преписки и съкращения се допускатъ не иначе, освѣнъ като се спомене за тѣхъ въ проекта на акта съ подписа на участвуващитѣ въ неговото извършване.

Чл. 61. Празднитѣ мѣста трѣбва да бѣдѣтъ зачертани, а поправкитѣ да сѣ направени така, щото погрѣшното или излишното вписане да се зачертава съ тънка черта.

Чл. 62. Зачеркване на актоветѣ строго се запрещава. За подобно зачеркване нотариусътъ или мировий сѣдия се подлага на наказание.

Чл. 63. Подиръ внаслинето на акта въ книгата, той изново се прочита на странитѣ, или отъ самитѣ тѣхъ или трѣбва да бѣде прочетенъ на свидѣтелитѣ.

Чл. 64. Лицата, които сѣ участвували въ извършванието на акта, а така сѣщо и ония, които сѣ прочели или изслушали неговото съдържание, по своето желание безъ свидѣтели, трѣбва при подписванието му да обявятъ на свидѣтелитѣ, че тѣ сѣ прочели сами или имъ се е прочелъ той отъ друго, за което трѣбва да се спомене и въ самия актъ.

Чл. 65. Приехтствието на свидѣтелитѣ, независимо отъ желанието на страната, е задължително не само при обявяванието на условията, но и при самото четение на такъвъ актъ, въ извършванието на който участвува глухъ.

Чл. 66. Глухий, който знае да чете, дълженъ е самъ да прочете акта и да обяви съответствува ли изложението му напълно съ неговата воля, което се и означава въ него актъ преди да бѣде подписанъ.

Чл. 67. При извършванието на актъ отъ или на името на неграмотенъ или глухъ, освѣнъ обикновенитѣ свидѣтели, пригласява се още едно лице,

на което той върва и което умѣ да се обяснява съ него чрезъ знакове. Такова лице може да бѣде и роднина на глухия, но трѣбва да има всичкитѣ други условия, които се изискватъ отъ свидѣтеля.

Чл. 68. Нотариусътъ или мировий съдия трѣбва да се удостовери чрезъ питання, които не се отнасятъ до предметъ на извършаемий актъ, дѣйствително ли неграмотний глухъ разбира знаковетѣ, които му се правятъ.

Чл. 69. Грамотния нѣмъ или глухонѣмъ отъ или на името на когото се извършва актътъ, длъженъ е подиръ прочитанието на акта да напише въ него собственорѣчно, че го чель и е напълно съгласенъ съ съдържанието му.

Чл. 70. При извършването на актъ отъ или на името на безграмотенъ нѣмъ или глухонѣмъ, освѣтъкъ лицето, което умѣ да се обяснява съ него чрезъ знакове, трѣбва да се прѣзѣе и друго, на което тия знакове сж извѣстни и което трѣбва да имаа всичкитѣ качества на свидѣтель, ако даже и да бѣде роднина съ нѣмий или съ глухонѣмий.

Чл. 71. Подиръ прочитанието на акта по реда означенъ въ предидущитѣ членове, той се подписва въ актвата книга отъ участвуящитѣ лица въ неговото извършване, отъ свидѣтелитѣ и слѣдъ това отъ нотариуса или мировий съдия.

Чл. 72. Странитѣ, които извършватъ акта, ако не е можтъ да подпишятъ поради неграмотность или по други причини, можтъ да порѣчатъ на друго лице да ги подпише за тѣхъ, за което се удостоверява съ подписа на свидѣтелитѣ.

Чл. 73. Преписитѣ отъ актоветѣ, които сж внесени въ актовитѣ книги, нотариусътъ или мировий съдия не може да ги дава на други никому освѣтъкъ на самитѣ лица, отъ които сж извършени актоветѣ или на тѣхнитѣ повѣренници, наследници и въобще на ония, къмъ които сж преминали тѣхнитѣ права.

Чл. 74. Нотариусътъ или мировий съдия не може да допусте никое чуждо лице до справка на актоветѣ, които сж внесени въ актовитѣ книги.

Чл. 75. Исклучение отъ установенитѣ правила въвъ предидущитѣ два члена се допуска: 1) за лицата отъ съдебното вѣдомство съ надлежащитѣ удостоверения, че справкитѣ и преписитѣ сж необходими тѣмъ за изпълнение на служебната обязанность, и 2) за частни лица, ако на това сж съгласни странитѣ, или когато правото за получаване на справкитѣ или преписитѣ е предоставено отъ съдебно опредѣление.

Чл. 76. Вѣрността на преписитѣ се удостоверява отъ нотариуса или мировий съдия съ за-

пазване редътъ показанъ въ 37, 38 и 39 членове.

Чл. 77. Издаването на всяки преписъ се заблѣзва въ актовата книга съ означение кому именно е даденъ преписътъ.

Чл. 78. Лицата, които сж приели преписа, трѣбва да даджтъ въ регистра на нотариуса или мировия съдия расписка за приемането имъ.

ГЛАВА III.

За съставянето на запретителната и разрѣшителната статии.

Чл. 79. Запретителната статия се съставя: 1) слѣдъ всеки извършенъ отъ нотариуса или мировий съдия актъ, който установява ограничение на правото за владѣние, или на правото на собствеността на недвижимитѣ имоти, и 2) по опредѣленieto на съда.

Чл. 80. Въ Запретителната статия, освѣтъкъ показанитѣ въ 13 и 16 членове, трѣбва да се означава: 1) годината, мѣсеца и числото въ които е станълъ актътъ за ограничаване правото на распореджанието на имота и 2) номерътъ и страницата на акта въ актовата книга.

Чл. 81. Ако запретителната статия е съставена по опредѣление на съда, то въ нея се заблѣзва числото и номерътъ на това опредѣление.

Чл. 82. Съществуването на запретителната статия за отчуждаването на недвижимитѣ имоти не пречатствува и не запретиава на съставянето на акта за преминуванието на този имотъ къмъ друго лице, ако въ запретителната статия нѣма указания, че владѣлецътъ или собственикътъ се е лишилъ напълно отъ правото за распореджанието съ своя имотъ.

Чл. 83. Послѣдующитѣ актове за ограничаване правата на собствеността се съставятъ отъ нотариуса или мировий съдия и на тѣхно основание се съставятъ запретителнитѣ статии, безъ да се иска за това съгласието на лицата, въ полза на които има вече ограничения, ако само правата на тия лица не се нарушаватъ съ послѣдующитѣ ограничения.

Чл. 84. Съставянето на разрѣшителната статия за снимане на запретиането, за унищожаване на залога или друго ограничение на правото на владѣнето или на собствеността, може да послѣдува или съ съгласието на оновова, въ чиято полза е съставена запретителната статия, или по опредѣление на съда.

Чл. 85. Въ разрѣшителната статия се означава годината, мѣсеца и числото на нейното съ-

ставяне и оня актъ или съдебно опредѣление, съ сплата на които се унищожава запретителната статия; самия актъ нотариусътъ или мировия съдия вноси въ актовата книга.

ГЛАВА IV.

За извършването на засвидѣтелствованията.

Чл. 86. Нотариусътъ или мировия съдия, по желанието на ония, които се обръщатъ къмъ него, извършва засвидѣтелствование на всякакъвъ родъ споразумѣния, акти и удостовѣрения, съгласно съ чл. 36 отъ настоящий законъ.

Чл. 87. Засвидѣтелствованията се означаватъ отъ нотариуса или отъ мировия съдия въ регистрѣ по реда показанъ въ чл. 38 отъ настоящий законъ.

Чл. 88. При извършването на засвидѣтелствованията нотариуса или мировия съдия трѣбва да се ръководи по правилата, изложени въ 40, 41, 42, 43, 44 и 45 членове.

Чл. 89. При протестуването на мѣнителницѣ (полицѣ) нотариуса или мировия съдия се ръководи отъ търговскій законъ.

Чл. 90. При засвидѣтелствованията вѣрността на преписѣтъ съ представенѣтъ у нотариуса или мировия съдия документи, той е длъженъ да сравни преписа съ първообраза и да упомене въ засвидѣтелствованията отъ кого е билъ представенъ оня документъ, отъ който е снетъ преписѣтъ, така също и да ли е снетъ той отъ първообраза или отъ другъ преписъ, и не е ли имало въ първообраза или въ първоначалний преписъ зачерквания, преписки или каквито и да сѣ особености.

Чл. 91. За засвидѣтелствованията първообразѣтъ на подписѣтъ на актъ, който не е направенъ у нотариуса или у мировия съдия, тѣ (подписѣтъ) трѣбва да сѣ написани въ тѣхно присѣтствие или да сѣ признати предъ тѣхъ отъ подписавшиѣ се лица.

Чл. 92. Самоличността на лица, които не сѣ извѣстни на нотариуса или на мировия съдия, трѣбва да бѣде удостовѣрена по установеній редъ въ 41 и 42 членове съ забѣлжка за това въ засвидѣтелствованията.

Чл. 93. Засвидѣтелствование подлинността на подписѣтъ се извършва върху самия подписанъ документъ.

Чл. 94. Засвидѣтелствованията на врѣмето, въ което се е представилъ документѣтъ у нотариуса или у мировия съдия, се извършва отъ него възъ самия документъ, съ означаване на лицата, които сѣ го представили.

Чл. 95. Засвидѣтелствование на заемнитѣ задължения, договори и различенъ родъ протести се извършва отъ нотариуса, или мировия съдия, върху самия актъ съ означаване на лицата, които сѣ го представили.

Чл. 96. При засвидѣтелствование на актоветѣ, които сѣ извършени по домашенъ редъ, нотариусѣтъ, или мировия съдия, е длъженъ да се удостовѣри въ самоличността и правоспособността на участвующитѣ въ извършването на засвидѣтелствованията, съгласно съ 41, 42, 44, 45 и 46 членове.

ГЛАВА V.

За митата при извършването на актоветѣ.

Чл. 97. Разносикѣтъ при извършването на актоветѣ сѣ: 1) митата отъ актоветѣ; 2) особенъ сборъ за извършването и засвидѣтелствованията на актоветѣ и за издаване преписи отъ актоветѣ, отъ запретителнитѣ и разрѣшителнитѣ статии, за справки и всѣкакви преписи.

Чл. 98. Всичкиѣ означени въ предидущий членъ разносики, когато за тѣхното исплащане не е имало особено съгласие между договорнитѣ страни, падатъ по равна частъ на всѣка едва отъ тѣхъ.

Чл. 99. Хартията, на която е написанъ преписѣтъ отъ актоветѣ, дълговетѣ, обязательства и мѣнителницѣтъ, дубликатитѣ отъ преписѣтъ и книгята, по които се извършватъ засвидѣтелствованията се облѣпватъ съ гербова марка, съгласно закона за гербовий сборъ.

Чл. 100. При извършването на актове, които установяватъ преминуването на правото на собственостъ или на владѣнието на недвижими имоти, взема се особено актово мито по четири лева за всѣки актъ, но само въ такъвъ случай, ако цѣната на имота надминува 100 лева. Ако е по-малка, не се взематъ.

Чл. 101. При преминуването на имотитѣ отъ едно лице въ пълна собственостъ на друго, или въобще при промѣняване на владѣнията, независимо отъ актово мито, взема се още особено мито наречено крѣпостно, по два % отъ цѣната на имота.

Чл. 102. Крѣпостнитѣ мита се взематъ въ-обще отъ ония актове, чрезъ които преминава недвижими имотъ отъ одного на другий, а отъ движимитѣ имоти и паричнитѣ капитали само въ случаитѣ означени въ 104 членъ.

Чл. 103. Крѣпостнитѣ мита се взематъ и за отчуждаването на държавни недвижими имоти.

Чл. 104. Отъ дарственнитѣ актове, завѣщания и приданнитѣ записи (зестрени актове) крѣпостни мита се взематъ само въ случай, когато чрезъ тия актове се дава или отдѣля недвижимъ или движимъ имотъ помимо ближайшитѣ наслѣдници на далечни наслѣдници или на чужди лица, а когато имота постъпва къмъ ближний по законна или по обичай наслѣдникъ, то отъ такива актове не се взематъ крѣпостни мита.

Чл. 105. Отъ опредѣляване суммата, отъ която трѣбва да бѣдѣтъ взети крѣпостни мита, онаия, които участвуватъ въ преминаване на имота, сж длѣжни при извършването на акта да обявятъ съвѣстно истинната негова цѣна; въ противенъ случай ще подпаднатъ подъ сѣдебно рѣшение на тройни мита за потаената сума.

Чл. 106. Цѣната на имота, който преминува по завѣщание, се обявява съвѣстно въ самото завѣщание, или отъ завѣщателя, или отъ неговий наслѣдникъ при дѣйствителното му вѣтѣване въ владѣние на завѣщания имотъ.

Чл. 107. При издаването на крѣпостенъ актъ за недвижимъ имотъ по завѣщание, нотариусътъ или мировий сѣдия трѣбва да се увѣри по-напредъ, че завѣщанието е потвърдено отъ надлежната власть по установеный редъ.

Чл. 108. Отъ имотитѣ, които сж продадени на публиченъ търгъ, крѣпостнитѣ мита се взематъ по най-последне придобитата цѣна.

Чл. 109. При издаването крѣпостенъ актъ за недвижимъ имотъ, продаденъ и купенъ на аукционенъ търгъ, за исплащание длѣгове на неисправни длѣжници, нотариуса или мировий сѣдия е длѣженъ да изиска, щото протоколътъ по продаване-купуването, съставенъ отъ сѣдебний пристаавъ или отъ неговитѣ помощници, да бѣде предварително прегледанъ и утвърденъ отъ надлежния окръженъ сѣдъ. Протоколъ, който не е прегледанъ и утвърденъ отъ сѣдътъ, не трѣбва да се взема въ внимание и да се издава на основание на него крѣпостенъ актъ за недвижимъ имотъ.

Чл. 110. За да издаде крѣпостенъ актъ за недвижимъ имотъ по сѣдебно рѣшение, нотариуса или мировий сѣдия е длѣженъ предварително да се увѣри, че сѣдебното рѣшение, на основание на което се иска крѣпостенъ актъ, е влѣзло въ законна сила и е истекълъ кассационный срокъ.

Чл. 111. Цѣната на фабрики, мѣлници, рибни, солни и други заводи се опредѣля споредъ дохода въ последнитѣ десетъ години, като се извадятъ разносцитѣ за тѣхното обдържане и производството на работянето, а ако тия заведения сж

сѣществували по-малко отъ десетъ години до тѣхното преминуване въ други рѣцѣ, то за опредѣляване на тѣхната цѣна трѣбва да се вземе въ десетъ пѣти доходътъ на последнята година преди преминуването имъ, като се вземе въ внимание и въ двата тия случаи исчислението на дохода показанъ отъ лицата, които участвуватъ въ преминуването.

Чл. 112. За извършване на актоветѣ, нотариусътъ или мировий сѣдия взема: за актове съ цѣна не повече отъ 800 лева 3 лева; отъ 800 до 1600 — 6 лева; отъ 1600 до 3200 лева — 9 лева; отъ 3200 до 4000 лева — 12 лева. За актове съ цѣна по-голяма отъ 4000 лева се взема по 15 лева и освѣнъ това по единъ левъ на всѣки (1000) хиляда лева отъ цѣната на акта.

Чл. 113. За извършване (написване) и регистриране на заемни обязательства на полици (вексели) и протести за тѣхъ и на отворени записи (бонове), когато суммата на обязательствата или на полицитѣ и на отворенитѣ записи не надминува 2000 лева, нотариуса или мировий сѣдия взема 4 лева, а когато суммата е по-голяма отъ 2000 лева, взема освѣнъ 4 лева още и по 1 левъ на всѣки 1000 лева.

Чл. 114. За засвидѣтелствуване подписитѣ на заемни обязательства, полици и всѣкакъвъ видъ записи и договори, отъ каквато сума и да сж тѣ, взема се за всѣки екземпляръ по 1 левъ независимо отъ съотвѣтствующата на цѣната гербова марка.

Чл. 115. За извършване на актове и договори или засвидѣтелствуване съдържанието имъ, на които цѣнността на предметъта не може да бѣде опредѣлена, взема се по четири лева за всѣки екземпляръ.

Чл. 116. За засвидѣтелствуване вѣрността на преписитѣ се взема по единъ левъ на първий листъ и по 50 ст. за останалитѣ, като се считатъ всѣки 25 редове за страница на листа.

Чл. 117. За засвидѣтелствуване първообраза на подписитѣ се взема по 50 ст. за всѣки подписъ.

Чл. 118. За засвидѣтелствуване вѣрмето, въ което се е предявилъ документътъ, взема се единъ левъ.

Чл. 119. За засвидѣтелствования и врѣчвания всѣкакви протести и заявления, — било по граждански било по търговски дѣла, — се взематъ по два лева за всѣки листъ, освѣнъ гербовитѣ марки за по единъ лева залѣпени върху всѣки листъ (екземпляръ).

Чл. 120. За правяние справки за времето, въ което е извършенъ или засвидѣтелствуванъ какъвто и да е актъ, и даване писмено удостоверение за това, взема се единъ левъ, освѣнъ гербовата марка за удостоверението.

Чл. 121. За издаване вторични и послѣдующи преписи взема се по 2 стотинки за всеки редъ.

Чл. 122. Освѣнъ изброенитѣ мита и берии взема се и по 40 стотинки за удряние печата на нотариуса или на мировий съдия върху всеки актъ.

З а б ѣ л ѣ ж к а. За ударяние печата на актове отъ два или повече екземпляра взема се като за актъ отъ единъ екземпляръ.

Чл. 123. Засвидѣтелствование съдържанието и подписитѣ на сѣдебна довѣренность и всекакво пълномощно взема се по единъ левъ, освѣнъ гербовата марка.

Чл. 124. Всичкитѣ заявления, които се подаватъ на нотариуса, или на мировия съдия по нотариални дѣла, трѣбва да бѣдѣтъ облѣпени съ гербова марка отъ единъ левъ.

З а б ѣ л ѣ ж к а. Не се изисква никакво писмено заявление при поднасяние документи за засвидѣтелствование и потвърждение подписитѣ.

Чл. 125. Всичкитѣ мита и берии, които се взематъ при извършването и засвидѣтелствованията на актоветѣ, постѣпватъ въ полза на хазната.

Чл. 126. За извършване и засвидѣтелствование на актове по продаване-купуване или даване-вземане подъ наемъ движими и недвижими имоти отъ страна на държавнитѣ учреждения, не се взематъ никакви мита и берии отъ тия учреждения.

ГЛАВА VI.

За отговорността на нотариуситѣ.

Чл. 127. За всеко незаконно отказване да изпълни длъжността си, за всеко опущение по службата си, превишение на властъ, и за всеки противозаконенъ постѣпкъ и за злоупотрѣбление ютариуса, споредъ опущението или злоупотрѣблението, или се предава на дисциплинарно взыскание, или се дава на углавенъ съдъ.

Чл. 128. На дисциплинарно взыскание нотариуситѣ подлѣжатъ: а) за опущения, които сѣ произлѣзли отъ невнимание или отъ незнание обязанности по службата; б) за неиспълнение на правилата и формитѣ при извършването и засвидѣтелствованията на актоветѣ, за нарушение на тия правила и форми и въобще за неисправность и небръжност по службата; в) за бавностъ въ изпълнението на обязаноститѣ по службата.

Чл. 129. Взысканията, на които могатъ да

се предадѣтъ нотариуситѣ, по реда на дисциплинарното производство, безъ да се предаватъ на углавенъ съдъ сѣ: а) напомнювание; б) забѣлѣжвание; в) изобличение; г) снимание отъ платата.

Чл. 130. Предаването на съдъ по углавенъ редъ и сѣдението на нотариуситѣ ставатъ по редътъ указанъ въ законитѣ за углавното сѣдопроизводство. А при даването имъ подъ съдъ по дисциплинарно взыскание трѣбва да се пазятъ постановленията на глава III чл. 127—146 отъ закона за устройството на сѣдилищата въ България отъ 25-й май 1880 год.

Чл. 131. Съ настоящий законъ се отгмѣнява III глава отъ Вре́меннитѣ Сѣдебни Правила (ст. 524—531), допълнението къмъ 531 статия на тия правила, т. е. инструкцията за реда на извършването и засвидѣтелствованията на актоветѣ, договоритѣ и другитѣ сдѣлки отъ 1879 год., временни инструкции и форми за ръководство на мировитѣ съдии при извършване и засвидѣтелствование на актове, договори и пр. отъ 1880 год., допълнението къмъ III глава на допълнителния раздѣлъ къмъ Врем. Сѣд. Правила (524—531) и всичкитѣ други закони, правила и наредби, които противорѣчатъ на него, освѣнъ правилата за домашни актове отъ 24-й декемврий 1883 год., които оставатъ въ сила до предвиденъ въ тѣхъ срокъ.

Чл. 132. Настоящий законъ влиза въ сила единъ мѣсець слѣдъ обнародването му въ „Държавенъ Вѣстникъ“.

Горний законъ се вотира въ настоящата форма и се прие отъ IV Обикновенно Народно Събрание въ сѣзданието му отъ 26 тек. януарий 1885 г.

II. Заповѣдваме, щото тоя законъ да се облѣче съ Държавний Печатъ, да се обнародва въ „Държавенъ Вѣстникъ“ и да се тури въ дѣйствиe.

III. Исполнението на тоя указъ възлагаме на Нашия Министръ на Правосѣдието.

Издаденъ въ Нашата Столица София на 31 януарий 1885 година.

На първообразното съ собствената ръка на НЕГОВО ВИСО ЧЕСТВО написано

Александръ.

Приподисалъ:

Министръ на Правосѣдието В. Радославовъ.

На първообразното приложенъ Държавний Печатъ, регистрирано на 31 януарий 1885 година подъ № 56.

Подписалъ: Пазителъ на Държавний Печатъ Министръ на Правосѣдието: В. Радославовъ